

Ybl Miklós.

Budapest, jan. 22.

Meghalt a legelső és legnagyobb magyar építőművész: Ybl Miklós nincs többé. Hetvenhat évet élt, erőteljes, vidám öregsége volt, kivette részét küzdelmekből és dicsőségből s úgy száll a sirba, hogy nevének e hazában örökkévalóságot biztosít alkotásaival. A büszke fővárosban, melynek csodájára messze földről járnak, lépten-nyomon Ybl fényes szellemének nyomaival találkozunk. Istennek áhitatra teremtett házáat és főurak világi célokat szolgáló palotáit egyforma genialitással építette, életet tudott lehelni a holt kövekbe s alkotásaira rá tudta nyomni az örökség bélyegét. Ott van Budapest legszebb temploma, a ferencvárosi templom, ott van a város felett hatalmas vonásokkal kibontakozó lipótvárosi bazilika, ott van a nemesizlésű és pompás opera, a kacér és kedves várbeli kioszk, mely mintha görög istenek tanyája volna, a Margitsziget szebbnél-szebb épületei és számos magánpalota.

Egészen a legujabb időkig mi nagyon hátra voltunk a művészet ez ágában, valamint egyebekben is. E században fogtunk csak hozzá e hiány pótlásához. Jól mondta Hieronymi Károly Ybl ötven éves jubileumán 1882-ben:

„Nem mintha már a középkorban nem lettek volna nagy királyaink, a kik a tudományokat és művészeteket becsülve, azok mivelőit maguk köré ne gyűjtötték volna. De a Zsigmond- és Mátyás-korabeli műemlékeket idegen művészek, németek, olaszok és valószínűség szerint franciák emelték és ezeknek alkotásai nem a nemzet eszmekörének szüleményei voltak, hanem idegen produktumok, a melyeknek a nemzet művelődésére visszahatásuk nem volt. A mai kornak, azon nemzedéknek, melyből Ybl Miklós hatalmas alakja kiemagasklik, volt fentartva, hogy a magyar nemzet középületeit magyar művészek emeljék.“

Fölösleges esetenlünk sokoldalú teremő erejét, nemes izlését, roppant munkaképességét. Keveset beszélt, de sokat dolgozott egész életében. Az építés első iskoláin átmenve, mint kőművesinas dolgozott, hogy megélhesen s pályája végén, mint a magyar főrendiház tagja hunyta le szeméit, birván polgártársainak szeretét és királyának bizodalját, mely őt érdemjelhez iuttatta.

Halála széles körben részvétet kelt. A főrendiházra, a két városházára (főv. bizottsági tag volt) s a műegyetemre kitűzték a fekete zászlót.

Ybl a legutóbbi napokig folyton dolgozott s még e hó 8-án részt vett a mérnök és építészegyesület gyűlésén. Tíz nap előtt fejbánca támadt, nagyfokú lázzal és súlyos agytünetekkel. Ehhez az utolsó napokban tüdőlob szegődött. A beteg harmadnapra elvesztette eszméletét s azóta nem is tért magához. A beteget Szontágh A. dr., egészségügyi tanácsos gyógyította, a ki már 26 év óta volt házi orvosa. Ugy Szontágh, mint a konziliumra meghívott Bakodi egyetemi tanár, mindent elkövetett a kiváló férfi megmentésére, de a beteg magas kora és a betegség súlyos volta meghiusította törekvésüket. Tegnap délután állapota már annyira rosszra fordult, hogy Lollók Lénárd lipótvárosi plébános ellátta a halotti szentségekkel. Estefelé beállt az agónia s egész éjen át a beteg ágyánál virrasztott neje s egyetlen fia, háziorvosa s néhány rokona. Éjjél után a lélegzetvétel mind csöndesebbé vált s 4 órakor a beteg csöndesen elhunyt.

Halálát feleségén, Lafite Idán kívül egyetlen fia, Ybl Felix dr., keresk. miniszteri fogalmazó, ennek neje Frölich Helén, unokája Ybl Jolán, öccse Ybl Imre és unokaöccse Ybl Lajos, a budai várkapitánysághoz beosztott udvari ellenőr siratja.

A holttestet ma délután tették ravatalra, az elhunytak muzeum-körut 18-dik szám alatt levő lakásán. A temetés szombat délután 3 órakor lesz. A gyászoló családnál már ma sokan tettek részvétlátogatást.

*

Ybl életrajza ez:

1814-ben Székesfehérvárott született, hol elemi és gimnáziumi tanulmányait végezte. 1828-ban Bécsbe ment s műegyetemi és akadémiai tanulmányait ott befejezván, Budára jött, hogy az akkori országos építészeti igazgatóságnál alkalmazást nyerjen. Mivel azonban célt nem ért, 1832-ben mint kőművesinas kezdé meg gyakorlati működését. Pár év múlva Prágában építette a Kinszky-palotát. 1839—1840-ig tanulmányokat tett Münchenben és Olaszországban, honnan aztán 1846-ban visszatért Budapestre. Ettől kezdve önállóan működött s különösen 1851-től fogva rendkívüli tevékenységet fejtett ki az építészet terén. A terveket a legapróbb részletekig ő maga dolgozta ki s személyesen ügyelt föl, hogy azok kivitele megfelelő legyen. Alig szentelt időt családjának, mert minden idejét építési irodájában töltötte. Mindennap órákon át időzött a lipótvárosi bazilika irodájában s nem volt nap, hogy át ne kocszított volna Budára, hol az új királyi palota építési munkálatait nagy gonddal vezette. Az új királyi palota fölépítése volt életének utolsó nagy ambíciója s egyre várta, hogy ő felségének bemutatthassa a palota új modelljét és terveit s megnyerhesse a legfelsőbb elhatározást. Közben azonban szorgalmasan felügyelt az alapozási munkálatokra. Nagy művén annyi odaadással és szeretettel csüngött, hogy miatta elhanyagolta egészségét is. Ezenkint néhány hétre elszokott volt rándulni Emsbe, Gasteinba, honnan mindig felüdülten tért vissza. Az idén is váltig unsozta erre háziorvosa és családja, de Ybl nem ment, hogy ne kelljen munkásságát megszakítania. Csak a halál tudott ennek véget vetni.

*

Ybl művei közül főntebb már felsoroltunk egy párat. Itt főlemlítünk még néhányat: a mostani országházat, Degenfeld-palotát, nemzeti lovardát, a takarékpénztár kálvintéri palotáját, budai takarékpénztár-épületet, része volt az akadémia-palota megépítésében, ő építette a vasszerkezetű dunaparti Ganz-házat, kecskeméti ref., kaplonyi és főthi templomot, Károlyi György csurgói kastélyát, Wenckheim Frigyes ó-kigyósi kastélyát, Szápáry Vera grófné irsai kápolnáját.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, jan. 22.

A képviselőházban a kisdedővársról szóló javaslat általános tárgyalása még mindig élénk érdeklődés mellett folyik és ez a vita anyagának köszönhető. Ma is több érdekes beszédet hallottunk.

Sponer Andor volt az első szónok a javaslat mellett. — Utána következett Berzeviczy Albert államtitkár, ki éles polemikát folytatott a nemzetiségi képviselőkkel és kijelentette, hogy a magyar állam igenis megköveteli, hogy minden állampolgára tudjon magyarul. A beszéd helylyel-közszel az összes pártok helyeslésével találkozott és a kormány-párt beszéde végeztével megéljenezte az államtitkárt. — Fenyvessy Ferenc a nemzetiségi képviselők beszédeivel foglalkozva, felemeltette, hogy Salmen J. báró türelmetlenséggel vádolta a magyarokat; a bárónak volt legkevésbé oka a panasza, mert őt megtérték harminc évig a minisztériumban és most is nyugdíjat adnak neki. — Schwarcz Gyula érdekesen beszélt a javaslatról, de nem igen sikerült a hasonlata a burgonya behozatala és a nemzeti eszme közt. A javaslatot elfogadja.

Ezután felszólat Csáky Albin gróf kultuszminiszter és mai beszédével is nagy hatást ért el, különösen akkor, midőn a legsujtobb szavakkal, a ház általános helyeslése között, itélte el Mocsáry és Filtsch eljárását, aztán igen szellemesen perszifálta Zay hazafiságát, ki elvben mindent helyesel, a mi a magyarság érdekében történik, de midőn meg kellene adni az eszközöket, visszautasítja. Igen szép volt beszédének ama része, melyben a fohászszertű imáról szolt; ő ezt a vallásérköcsi nevelés szempontjából tartotta szükségesnek és ily fohászszertű ima kielégithet minden vallásfelekezetet. Ha azonban valamely módosítvány be fog adatni, azt fontolóra veszi. A miniszter az összes pártok éljenzése között fejezte be beszédét. Az utolsó szónok Madarász József, a ki egy külön nemzetiségi programot fejtett ki.

A képviselőház ülése.

Elnök: Péchy Tamás. Jegyzők: Dárdai Sándor, Széll Akos, Balogh Géza. A kormány részéről jelen vannak: Szápáry Gyula gróf miniszterelnök, Baross Gábor, Csáky Albin gróf.

Elnöki bejelentések.

Az elnök az ülést megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítése után bemutatja Báránd község 348 polgárának és Ér-Adony község polgárainak kérvényét az önkormányzat, illetőleg a tisztviselők választási jogának fenntartása iránt. Kiadatik a kérvényi bizottságnak.

Következik a napirend

a kisdedővársról

javaslat általános tárgyalása.

szóló Spóner Andor a javaslatot mint szükséges és szerencsés alkotást örömmel fogadja; a részleteknél egy-két módosítványt fog beadni.

Berzeviczy Albert polemikus beszédet mondott; a bölcsőde és a lelelcügy nem tartozik a javaslat keretébe s a feladatot nagyon komplikálta volna ezeknek belevonása. Az imát egészen ki lehetett volna hagyni a törvényből és rendelettel szabályozni, mint a népiskolai törvényben. De a kormány a vallásérköcsi nevelést akarta biztosítani. A felekezeti különbségekre már a kis gyermekeket is figyelmeztetni nem lett volna tanácsos. A mi végül a magyar nyelv kérdését illeti, Zay Adolf kijelentette, hogy helyesli, hogy az óvókban a gyermekeket magyar dalocskákra tanítsák, de ennek dacára mégis elutasította a szakasznak a magyar nyelvre vonatkozó rendelkezését. Azt csak nem hiheti, hogy az óvodákban magyar grammatikát fognak tanulni? Filtsch és Mocsáry Lajos erőszakos magyarosítással vádolják a kormányt; a külföldre való tekintettel ezzel a váddal végre le kell számolni. (Általános helyeslés.) Ha úgy értik ezt a vádat, hogy nálunk, a ki nem magyarosodik, üldözik, akkor azt visszautasítjuk. (Zajos helyeslés és tetszés.) Ha azonban úgy értik a magyarosítást, hogy a kormány minden, a törvényhozás által rendelkezésre bocsátott eszközzel arra törekszik, hogy minden magyar állampolgár megtanuljon magyarul, ezt egészen nyíltan bevalljuk és sohasem tagadjuk, (Általános helyeslés.) és nyíltan bevalljuk azt is, hogy reméljük, miszerint e törvény megalkotása által egy esz-közszel több lesz a kormány kezébe adva ezen cél elérésére. (Élénk helyeslés.) A képviselő ur bennünket ünnepiesen felszólat, hogy tekintsük a nemzetiségeket testvéreinknek; de azután vonjuk le ebből a konzekvenciákat is, mert a testvéri viszonynak legelső kelleke az, hogy a testvérek kölcsönösen megértsék egymást (Élénk helyeslés.), mert furcsa testvérem nekem az, a kinek én a szavát nem értem. (Élénk helyeslés és tetszés jobbfelől.) Tehát szükségünk van egy nyelvre, melyen mindnyáján beszélünk, hogy pedig ez a nyelv Magyarországon más nem lehet, mint a magyar (Élénk általános helyeslés és tetszés), az bizonyításra nem szorul. (Általános helyeslés.) Arra kéri Filtsch urat, hogy béküljön meg ezzel a politikával, mert azon úgy sem változtathat. Miután e törvény a magyar állam megerősödésének és a nemzeti összeforradásnak hathatós eszköze lesz, ajánlja azt elfogadásra. (Élénk helyeslés és tetszés jobbfelől.)

Fenyvessy Ferenc a szász képviselőkkel élénk polemikát folytatott, kimutatva állításait és vádjaik alaptalanságát. Salmen b., azt mondja, ha a szászok volnának a magyarok helyén, ők sokkal higadtabbak lennének, mint mi magyarok velük szemben. Mondjon Salmen b. egy államot, mely higgadtabb, birkatürellemmel tűrte volna azt, hogy egy férfut — nem jellemét, nem képességét érti — mint Salmen b., 30 s néhány évig eltűrték volna miniszteri hivatalban és a ki a magyar államtól ma is nyugdíjat huz.

Kaas Ivor b.: Az jól esik. (Derűlttség.)

Fenyvessy Ferenc: A mi a fohászszertű imát illeti, mindenki tudja, hogy ha a fohászban benne van az ima, az alatt csak Isten érthető és csak az Istenhez in-tézhető. (Élénk helyeslés.) De ha Károlyi Sándor gr. a részletes tárgyalásnál egy megfélelőbb indítvány-nal lép elő, mely kielégíti a felekezeteket és nem sérti a törvény intencióját, hozzá fog járulni ahhoz, oly feltétellel, hogy az ily felekezeti óvodákba más vallásnak nem kötelesek beadni gyermekeiket, de ezen felekezeti óvoda köteles a más vallásu gyermekeket is fölvenni. (Helyeslés.) A törvényjavaslatot elfogadja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Schwarcz Gyula azt hiszi, hogy Európa okulni fog és követni fogja a mi példánkat. A szászokkal szemben megjegyzi, hogy úgy vannak e javaslatlalt, mint a skót a burgonyával, a kik nem akarták befogadni s aztán tizszer is ez mentette meg őket az éhhaláltól. A szászok sem akarják megemészteni e javaslatot, de unokáik köszönettel lesznek érte a magyar kormánynak. A társadalom maga soha sem biztosíthatta volna a kisdedővárs ügyét s ezért az államnak kötelessége volt beavatkozni. A fohászszertű imát illetőleg hajlandó lesz a részleteknél hozzájárulni oly formulához, mely a felekezeteket is kielégitené. A javaslatot elfogadja.

Zay Adolf félreértett szavait igazítja helyre.

Csáky Albin gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter a javaslat egyes intézkedései ellen felhozott aggályokkal foglalkozik és azokra megnyugtató felvilágosítást ad. Ezután a nemzetiségi kérdés sel foglalkozik. Első sorban — ugymond — kijelentem, t. ház, hogy Filtsch és Mocsáry urakkal nem fogok vitatkozni. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Oly képviselő urakkal, a kik a magyar államhoz